

Moderne luftkamp vil bli utkjempet på helt andre avstander enn tidligere. JSFs- stealth egenskaper vil derfor være avgjørende. Påstander om at JSF bare er et "bombefly" stemmer ikke.

Stealth gir JSF betydelige fordeler i luftkamper.

MODERNE LUFTKA

TEKST: BJØRNAR BOLSØY

Forestillingen om at JSF ikke egner seg i kampflyrollen mangler rot i virkeligheten. Det er ingen tekniske holdepunkter for at JSF skulle egne seg mindre til kontraluftoperasjoner enn andre moderne jagerfly. Produsenten hevder at JSF har omtrent samme manøvreringsegenskaper som F-16. Den har blant annet mye drivstoff og utmerket kraftoverskudd, samt lav luftmotstand med innvendig våpenlast noe som betyr ytelser og manøvreringsegenskaper i toppklasse.

Alle flytyper har fordeler og ulemper i ulike deler av ytelsesregimet, noe operatørene alltid vil tilpasse og nyttegjøre taktisk. Det er ingen vesentlige ytelsesforskjeller som kan ilegges en betydningsfull operativ relevans i dette spørsmålet.

En sammenligning av de berømte F-15 Eagle og F-16-flyene kan tjene som eksempel. F-15, USAs primære luftkampjager, er en av den moderne tids mest suksessrike kampfly og lenge betraktet som enerådende i luften. Eagle har atskillig høyere toppfart enn sin mindre slektning, F-16, men blir allikevel generelt utmanøvrert av denne ved nærkamp i fartsregimet rundt lydens hastighet hvor de fleste luftdueller utkjempes. Men ingen vil hevde at F-15 ikke egner seg i luftkamp.

F-15s styrke og utmerkede kampstatistikk ligger verken i toppfart eller manøvreringsevner, men først og fremst i sine sensorer og missiler, som gjør at den kan bekjempe fly på lang avstand. Det er dette som er den dominerende kampformen i moderne luftkamp. Nærkamp er kun en siste utvei når andre opsjoner er benyttet. JSF, på sin side, er utrustet med den kraftigste sensorpakken i noe kampfly

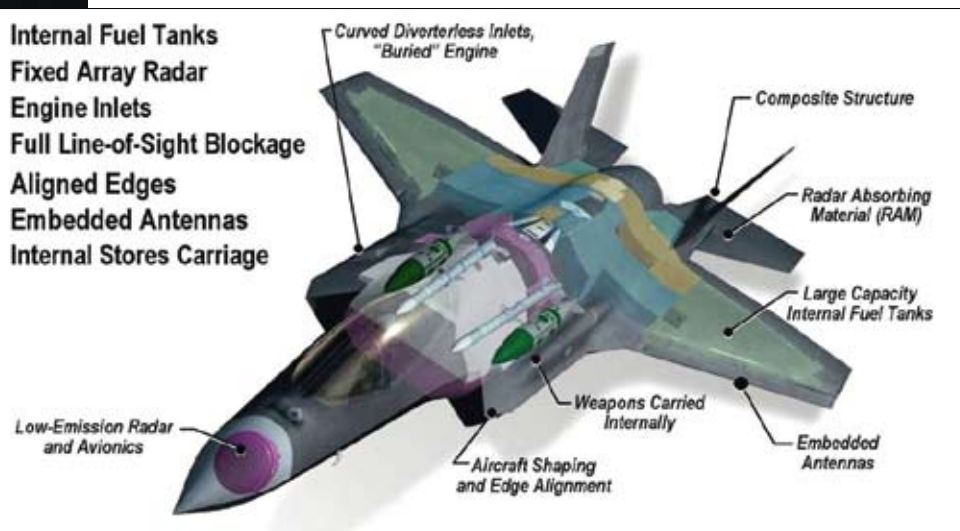
hittil og tar dermed F-15s slagkraft et langt steg inn i fremtiden.

I tillegg er moderne missiler og hjelmsikter i ferd med å endre den klassiske nærkampen. Det er ikke lenger behov for å peke flyet direkte på målet for å avfyre sine missiler, men nye "vidvinkelmissiler" gjør at piloten kan sikte inn missilet selv ved ekstreme vinkler. Dette fører til hurtigere ildgivning og reduserer igjen behovet for krappe manøvre. JSF vil her dra fordel av sitt helt unike elektrooptiske IR-system, kalt EODAS. Dette består av seks infrarøde sensorer plassert rundt på flykroppen og gir piloten et ubegrenset panoramisk synsfelt rundt hele flyet. I prinsippet kan piloten skyte missiler mot mål bak flymaskinen og

manøvrere uanstrengt, selv om natten. Dette er altså eksempel på en teknologisk utvikling som gjør JSF svært godt egnet til å bekjempe andre fly i luften.

JSF har ulike sensorer som gir en unik oversikt for piloten.

Moderne luftkamp domineres av langtrekkende sensorer og missiler og avgjøres i stor grad av den som har best situasjonsoverblick. Et viktig moment er dermed egen synlighet i forhold til motstanderen: en motstander som ikke kan se er heller ingen trussel. JSFs unike stealth-egenskaper gjør den langt mindre synlig for fiendens sensorer og ødelegger dermed fiendens overblikk over situasjonen.

Å nekte fienden effektiv bruk av sin primærsensor – radaren - er dermed en viktig taktisk fordel. Effekten av dette mot dagens våpensystemer er tydelig demonstrert i en rekke skarpe konflikter og øvelser de siste årene. Under den første Gulfkrigen gjennomførte for eksempel en håndfull F-117 stealth-fly til sammen 1300 tokt igjennom et tungt bestykket irakisk luftvern rundt Baghdad uten å bli oppdaget. I en rekke luftkampøvelser bla. i Alaska og

Nevada de siste årene har JFS storebror, det nye superflyet F-22, rutinemessig "skutt ned" dusinvis av moderne fly uten egne tap. Hovedsakelig fordi flyet ikke blir oppdaget i tide.

Stealth kan altså ha en dramatisk effekt på flyet og pilotens evne til å overleve og utkjempes luftkamper - og slik vil det fortsatt være i overskuelig fremtid.

Stealth er så viktig at alle store våpenproduserende land nå investerer tungt i disse teknologiene. Både Russland og Kina, samt en rekke andre asiatiske og europeiske flyprodusenter har stealth-fly på tegnebrettene. *Er man bekymret for russiske fly langs norskekysten bør man derfor ta i betraktning at det engang ut på 2020-tallet høyst sannsynlig vil patruljere både russiske stealth kampfly og bombefly i våre nærrområder.*

Er det ikke Det norske Luftforsvaret med på denne teknologiske utviklingen risikerer vi å bli akter-

utseilt både i forhold til våre allierte og potensielle motstandere i fremtiden. Møter vi på stealth-fly i en konflikt må vi kunne stille mest mulig på lik linje og ha et erfaringsgrunnlag som gjør at vi kan utøve suverenitetshevdelse i norsk luftrom på en effektiv og troverdig måte. Det betyr blant annet at Luftforsvaret må utvikle taktikker som gjør at det blir bedre i stand til å oppdage og avskjære stealth-fly. Det beste redskapet er da å selv ha et fly med disse egenskapene.

Konklusjonen er at JSF i høyeste grad vil være egnet til å bekjempe andre fly i luften. Ytelse og hurtighet er fullt på høyde med de fleste moderne kampfly og er dermed ikke et relevant ankepunkt i forhold til vårt kampflykjøp. Kombinert med stealth og en kraftig sensorutrustning gir dette JSF en formidabel evne til luftkamp, spesielt med tanke på fremtidens høyteknologiske trusler. ●

